

*ХАМАД ХІЛЯЛ МАХІР НАІФ, Ірак, Басра, бізнесмен
А.В.КОБЄЛЄВА, НТУ «ХПІ», м.Харків, студентка*

ІНТЕГРАЛЬНА ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЛИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ

На відміну від традиційного підходу до оцінки рівня конкурентоспроможності товару (1), для засобів малої авіації більш прийнятними є наступні пропозиції, які більшою мірою враховують особливості та специфіку виробництва, продажу і особливо експлуатації даного виду товару:

$$Y_k^{ma} = \lambda_k J_{mn}^{ma} + \beta_k J_{en}^{ma} + \gamma_k J_{pn}^{ma} + \varphi_k J_{on}^{ma} + \psi_k J_{bn}^{ma}, \quad (1)$$

де Y_k^{ma} - рівень конкурентоспроможності засобів легкої авіації;
 J_{mn}^{ma} - індекс конкурентоспроможності МЛА за технічними параметрами;
 J_{en}^{ma} - індекс конкурентоспроможності МЛА за економічними параметрами;
 J_{pn}^{ma} - індекс конкурентоспроможності МЛА за ринковими параметрами;
 J_{on}^{ma} - індекс конкурентоспроможності МЛА за особливими (специфічними) параметрами;
 J_{bn}^{ma} - індекс конкурентоспроможності МЛА за параметрами безпеки;
 $\lambda_k, \beta_k, \gamma_k, \varphi_k, \psi_k$ - вагомість, відповідно, технічних, економічних, ринкових, особливих (оригінальних, специфічних) параметрів і параметрів безпеки експлуатації даного виробу (при цьому повинна виконуватися рівність: $\lambda_k + \beta_k + \gamma_k + \varphi_k + \psi_k = 1$).

Використовуючи об'єктивні значення техніко-економічних показників літальних апаратів різних виробників, їх показники виробничо-підприємницької діяльності, а також результати

експертної оцінки деяких показників конкурентоспроможності та узагальнюючих характеристик, нами були проведені розрахунки узагальненого показника конкурентоспроможності літальних апаратів, що в підсумку дозволило будівник рейтинг конкурентоспроможності апаратів МА, виготовлених різними виробниками. Результати розрахунків зведені нами в табл.1.

Таблиця 1

Рейтинг виробників малих літальних апаратів України і Росії за рівнем конкурентоспроможності їх продукції

Марка (модель)	Виробник (фірма)	Рейтинг по груповим показникам конкурентоспроможності					Рейтинг
		$J_{шт}^{ма}$	$J_{ен}^{ма}$	$J_{рп}^{ма}$	$J_{от}^{ма}$	$J_{бп}^{ма}$	
«Птенец-2»	«Ротор», м. Самара	5	8-9	1	3	1	1
X-32 «СХ»	«Лілінталь» м. Харків	4	4	2	6	2	2
«Птенец»	«Ротор», м. Самара	6	6	3	4	7	3
X-34 «Патруль»	«Лілінталь» м. Харків	3	8-9	5	5	6	4
Круїз	«Авіасоюз» г. Серов	10	13	4	2	3	5
A-22 «СХ»	«Аеропракт» м. Київ	8	1	9	9-10	4	6
T-2M	ОКБ «АОН», м. Київ	7	2-3	12	7-8	11	7
СТ-180	«OWC», Херсон	2	10	8	11	12	8
T-22M	ОКБ «АОН», г. Київ	11	2-3	11	7-8	10	9
P-16 «Урал»	«Ротор», м. Самара	12	11	6	14	13	10
Елітар-202	ТОВ «Самара ВВВ - Авіа»	1	14	10	1	5	11
A-20	«Аеропракт» м. Київ	9	7	13	9-10	8-9	12
Стелс (Сталкер-14)	«Аерос», м. Київ	13	5	14	12	8-9	13
Хімік	«Авіасоюз» м. Серов	14	12	7	13	14	14

Отримані результати рівня конкурентоспроможності найбільш відомих на території СНД малих літальних апаратів (табл.2) дозволяють констатувати той факт, що рівень розвитку ринку малих літальних апаратів ще недостатньо високий, є ряд суттєвих проблем в різних сферах діяльності.